

VIRUMAALT PÄRIT REVO- LUTSIOONIVÕITLEJA

Voldemar PUSSI

90. SÜNNIAASTAPÄEV

Voldemar Puss sündis 1886. aasta 20. oktoobril (1. novembril) Virumaal Järve vallas mõisatöölise pojana. Varakult algas karjasepõli, siis tuli teotöö mõisas.

Töötades kärneripoisina Järve mõisas, tutvus V. Puss Toila kooliõpetaja Jaan Anveldiga, kelle ümber koondus noorte illegaalne ring. Üheskoos loeti marksistlikku kirjandust, uuriti, vaieldi. Peagi sai andekast noormehest veendunud marksist.

1912. a. hakkas Narvas ilmuma töölisajaleht «Kiir», mida toimetas Jaan Anvelt. V. Puss tegi ajalehele kaastööd, aitas seda levitada.

Pärast Suurt Sotsialistlikku Oktoobrirevolutsiooni, 1918. a. alguses astus V. Puss vabatahtlikult Punaarmeele. Kaks kuud hiljem sai temast Kommunistliku Partei liige. Lõpetanud punaste komandöride kursused, määrati V. Puss madruste dessantsalga komandöriks. Oma salgaga tuli ta 28. novembril 1918 Narva-Jõesuus maale ja alustas liikumist Tallinna poole.

Detsembri keskel jõudis V. Pussi dessantsalk Rakvere lähiste. Siin tuli tal lahingut pidada valgete soomusrongi-ga Vaeküla pooljaama juures. Pärast Vaeküla mõisa hõivamist tehti seal ühepäevane puhkus. Edasi liiguti läbi Rakvere Hulja mõisa. Siin tuli aga V. Pussil dessantsalgast lahkuda, sest ta määrati Eesti Punase Kütiväe komandöride kursustele instruktöriks.

Edasine sõjatee viis V. Pussi kui Punaarmee komandöri võitlusse interventidega Pihkva ja Dvinski (Daugavpils) all.

1. Eesti Kütipolk V. Pussi juhtimisel jõudis pärast Orjoli, Kurski ja Donetski basseini vabastamislahinguid välja kuni Musta mereni.

1924. a. võttis V. Puss osa 1. detsembri relvastatud ülestõusu ettevalmistamisest ja läbiviimisest Eestis.

1925. a. augustist peale oli V. Puss taas Nõukogude Liidus, kus võttis aktiivselt osa EKP tegevusest, ühtlasi koostas ülevaadet eesti punaste polkude lahingutegevusest.

Raske haigus murdis selle tulihingelise revolutsioonivõitleja 1932. aasta 20. novembril.